

PROTOKÓŁ

z IV spotkania Zespołu Lokalnej Współpracy (ZLW) przeprowadzonego w ramach sporządzenia projektu Uproszczonego Planu Urządzenia Lasu dla Leśnego Zakładu Doświadczalnego – Nadleśnictwa Doświadczalnego Zielonka, na lata 2024 - 2033

Data: 20.06.2023 r. (wtorek)

Godzina: 10.15 - 15.30

Formuła: stacjonarna (II spotkanie)

Miejsce: Ośrodek Naukowo-Dydaktyczny w Zielonce (Zielonka 4, Murowana Goślina)

Charakter spotkania: informacyjny

PRZEBIEG SPOTKANIA:

Spotkanie otworzył **Wiesław Krzewina** (Dyrektor LZD MG), który podziękował zebranych za pozytywny odbiór zaproszenia i obecność. Kolejno głos zabrali **Daniel Mróz** (ekspert do spraw wsparcia informatycznego, działań komunikacyjnych i procesu konsultacji), który przedstawił cel i harmonogram spotkania oraz **Katarzyna Radziejewska** (moderator), która przypomniała obowiązujące reguły pracy ZLW oraz zasady organizacyjne. Następnie miały miejsce poniższe wystąpienia.

CZĘŚĆ KAMERALNA

1. Jacek Szczepanik (Nadleśnictwo Oborniki) – przedstawienie idei lasu modelowego

Idea lasu modelowego w swoim założeniu skupia się przede wszystkim na poziomie krajobrazu w wymiarze społecznym, a nie gospodarczym. Żelaznymi zasadami

i atrybutami lasów modelowych, które muszą być spełnione, są: krajobraz, partnerstwo, zarządzanie działaniem, plan strategiczny (opracowany przez praktyków i badaczy), zrównoważony rozwój oraz wymiana doświadczeń

i możliwość zaprezentowania różnych rozwiązań (podnoszenie kompetencji).

Podstawowym celem tej idei jest pogodzenie interesów (oczekiwań) wszystkich podmiotów, które są zainteresowane różnego rodzaju działaniami w danym środowisku (na poziomie lokalnym, regionalnym, ogólnokrajowym i międzynarodowym). Aby to osiągnąć kluczem jest rozpoznanie wszystkich potrzeb i możliwości, wspólne znalezienie sposobu rozwiązania problemu i jednocześnie akceptacji dla działań, które dla osób zainteresowanych użytkowaniem przyrody niekoniecznie w sposób ekonomiczny, po wyjaśnieniu wszelkich wątpliwości będą bardziej zrozumiałe. Partnerstwo oparte na zaufaniu, zrozumienie oczekiwań wszystkich interesariuszy oraz wspólne działanie dla dobra konkretnego krajobrazu, tak aby został on zachowany dla następnych pokoleń, są najważniejszymi założeniami idei lasu modelowego.

Prezentacja przedstawiająca szczegółowo ideę lasu modelowego stanowi załącznik do niniejszego protokołu.

2. Daniel Mróz – omówienie dotychczas zrealizowanych prac w ramach Zespołu Lokalnej Współpracy:

- odbyło się spotkanie inauguracyjne, na którym został odczytany, a następnie podpisany list intencyjny będący formalnym potwierdzeniem utworzenia ZLW oraz dwa spotkania online, podczas których wytypowano i poddano pod dyskusję propozycje powierzchni lasów o zwiększonej funkcji społecznej (LZFS). Członkowie ZLW złożyli łącznie cztery wnioski o ustanowienie LZFS (tj. teren wokół jeziora Bolechowskiego oraz otaczający Park Dzieje, obszar „Czerwonackich Mazur” oraz lasy dookoła Rakowni), które zostały następnie zaopiniowane przez LZD. Ostatecznie wyznaczono trzy lokalizacje: rejon jeziora Zielonka, jeziora Miejskiego i jeziora Kamińsko, gdzie gospodarka leśna będzie w najbardziej istotny sposób ograniczona oraz sześć obszarów o zrównoważonym oddziaływaniu społecznym, na których gospodarkę leśną będzie można prowadzić, ale w skorygowany sposób. Uzasadnienia dla poszczególnych propozycji znajdują się w protokołach ze spotkań ZLW, dostępnych na stronie internetowej Zespołu.
- w międzyczasie zostało zorganizowane spotkanie z mieszkańcami wsi Rakownia, którego pomysłodawcą był pan Maciej Gramacki, jeden z członków ZLW. Zostały omówione tematy poruszające lokalną społeczność, dotyczące m.in. wycinki drzew, szkód łowieckich i zagospodarowania terenu, a także związane z turystyką pieszą i rowerową. Pojawiły się również nowe propozycje, jak np. utworzenie w otoczeniu lasu ekologicznych placów zabaw dla dzieci w wieku przedszkolnym. Spotkanie miało charakter merytoryczny i przebiegło w atmosferze wzajemnego szacunku i partnerstwa.

3. Wiesław Krzewina – przedstawienie postępu prac nad „Ekspertyzą zagospodarowania turystycznego dla Nadleśnictwa Doświadczalnego Zielonka”

Celem ekspertyzy jest szczegółowa inwentaryzacja istniejącej i planowanej infrastruktury turystycznej, ocena różnych aspektów dotyczących środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz zagospodarowania przestrzennego z punktu widzenia możliwości rozwoju turystyki oraz diagnoza uwarunkowań i stanu rozwoju turystyki na terenie Nadleśnictwa Doświadczalnego Zielonka.

Prace nad ekspertyzą są już bardzo zaawansowane – udało się zaprosić do współpracy szerokie grono interesariuszy (w tym zarządców sąsiednich terenów, ekspertów, przedstawicieli podmiotów realizujących na różnym poziomie działalność okołoturystyczną), od których uzyskano wszelkie możliwe dane o istniejących szlakach turystycznych oraz innych obiektach, a także informacje o planowanych inwestycjach i projektowanych działaniach (w tym propozycje przebiegu nowych szlaków). Po przeprowadzeniu inwentaryzacji terenowej infrastruktury turystycznej wszystkie te dane naniesiono na jedną mapę i popełniono pierwsze korekty oraz zlokalizowano oczywiste konflikty (tj. przebieg tras w miejscach, gdzie nie powinny przebiegać itp.). Ponadto opracowano i rozpowszechniono (przy współpracy

z różnymi podmiotami) badanie ankietowe, dzięki któremu możliwe będzie określenie profilu turysty oraz jego oczekiwań w stosunku do oferty rekreacyjnej i turystycznej Puszczy Zielonki. Zostało wypełnionych już ok. 500 ankiet, z których wysuwa się jednolity wniosek – ankietowani nie chcą większych zmian w Puszczy Zielonce oraz agresywnych form turystyki; preferowane są łagodne formy sportu i rekreacji, bliskie naturze.

W kolejnym etapie prac nad ekspertyzą przebieg szlaków turystycznych zostanie skonsultowany z sąsiednimi nadleśnictwami (Łopuchówko i Babki) oraz Parkiem Krajobrazowym Puszcza Zielonka, a następnie wykonana zostanie waloryzacja drzewostanów nadleśnictwa pod kątem ich atrakcyjności dla turystów. Tak powstała koncepcja oraz wstępne wyniki ankiety badawczej zostaną przedstawione Zespołowi do konsultacji, najprawdopodobniej w pierwszej połowie września br.

Szczegółowe informacje dotyczące przebiegu prac nad ekspertyzą oraz ankieta badawcza znajdują się w załącznikach do protokołu.

4. Daniel Mróz – omówienie działań dodatkowych

Równoległe do wspomnianej ekspertyzy prowadzone są prace nad „Strategią zagospodarowania turystycznego Puszczy Zielonki”, która traktuje problem turystyki szerzej, tj. dla całej Puszczy, a nie tylko dla zasięgu Nadleśnictwa Doświadczalnego Zielonka. Najważniejszym zadaniem Strategii jest zaprojektowanie docelowego modelu rozwoju ruchu turystycznego, rozłożonego najbardziej korzystnie dla Puszczy Zielonki, z zachowaniem ciągłości jej trwania i ochrony, wraz z pogodzeniem interesów wielu grup społecznych i podmiotów korzystających z Puszczy. W ramach prac nad Strategią odbyło się spotkanie inauguracyjne, na którym zebrano wszystkie zainteresowane i zaangażowane osoby, podmioty prawne oraz instytucje. Interesariuszy podzielono na trzy grupy uprawiające różne formy turystyki i rekreacji (turystyka konna i zaprzęgowa, turystyka rowerowa, piesza i biegowa oraz pozostałe formy aktywności) i przeprowadzono spotkania warsztatowe, na których omawiany był przebieg istniejących szlaków turystycznych wraz z częstotliwością ich użytkowania oraz przedstawione przez uczestników obrad propozycje przebiegu nowych szlaków. Spotkania przebiegały w przyjaznej atmosferze, z pełnym zrozumieniem potrzeb lasu (zarówno pod kątem gospodarki leśnej, jak i bytowania zwierzyny) i wszystko wskazuje na to, że uda się opracować jedną wspólną Strategię, będącą strategią kompromisu między interesem społecznym a przyrodniczym.

Ponadto, poza wspomnianą ekspertyzą turystyczną i Strategią, zlecone zostały prace nad pozostałymi ekspertyzami dla obszaru będącego w zasięgu Nadleśnictwa Doświadczalnego Zielonka: przyrodniczą, drogową i hydrologiczną. Opracowania będą stanowić uzupełnienie dla „Uproszczonego Planu Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Doświadczalnego Zielonka na lata 2024 – 2033”, a ich wyniki będą znane pod koniec listopada br.

5. Wiesław Krzewina – przedstawienie postępu prac nad „Uproszczonym Planem Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Doświadczalnego Zielonka na lata 2024 – 2033” (UPUL)

Z uwagi na trwające cały czas prace urządzeniowe nie ma jeszcze szczegółowych danych liczbowych, natomiast dzięki informacjom dotyczącym podstawowych wskaźników, tj. średniego wieku drzewostanów, wzrostu zapasu drewna i udziału gatunków liściastych znany jest kierunek, w jakim Puszcza Zielonka będzie kształtowana przez prowadzoną przez najbliższe dziesięciolecie gospodarkę leśną. Średni wiek drzewostanów rośnie, wynosi obecnie 73 lata – wzrasta więc zapas drewna (ilość drewna na jednostce powierzchni), co pozwala stwierdzić, że lasu nie ubywa w wymiarze ilościowym i w dalszym ciągu będzie on pełnił swoją funkcję gospodarczą, istotną dla przedsiębiorców leśnych i drzewnych (tartaki). Na terenie Nadleśnictwa Doświadczalnego Zielonka przeważają żyzne siedliska lasu mieszanego świeżego, na których powinny dominować gatunki liściaste, takie jak dąb, grab, lipa, z domieszką innych gatunków (również iglastych). W rzeczywistości na większości żyznych siedlisk występuje sosna, która tak naprawdę preferuje zdecydowanie uboższe siedliska, a to w konsekwencji powoduje, że jest bardziej wrażliwa na niesprzyjające warunki klimatyczne, czy zagrożenia biotyczne ze strony np. szkodników owadzych. Dowodem na to jest wskaźnik pozyskania posuszu, który informuje, jaki udział cięć stanowią cięcia wymuszone przez czynniki zagrażające drzewostanom – wskaźnik ten drastycznie rośnie na terenie Nadleśnictwa. Czynnikiem klimatycznym jest przy tym bardzo istotny – widoczne zmiany klimatyczne postępują bardzo szybko, a las nie jest w stanie szybko dostosować się do nich, przez co bardzo często reaguje negatywnie. Zadaniem ustawowym leśników jest zachowanie trwałości i ciągłości lasu, dlatego też przez ostatnie dziesięć lat sadzono na terenie Puszczy Zielonki lasy gatunkami zgodnymi z siedliskiem, z właściwym udziałem gatunków liściastych, co gwarantuje, że w przyszłości las będzie mocniejszy i lepiej dostosowany do zmian klimatu i przyszłych warunków otoczenia. Prace związane z przebudową drzewostanów (tj. przywracaniem jak największego udziału gatunków liściastych) będą kontynuowane w kolejnym dziesięcioleciu, z zachowaniem specjalnego statusu dla lasów o walorach badawczych i ochronnych oraz cennych dla społeczeństwa, które zostaną zaprojektowane jako lasy o zwiększonej funkcji społecznej.

6. Piotr Kubala (Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej, o/Poznań) – omówienie dotychczasowego przebiegu prac terenowych

- prace nad UPUL przebiegają planowo, zgodnie z harmonogramem oraz protokołem z posiedzenia Komisji Założeń Planu z dnia 8 kwietnia 2022 r., Instrukcją Urządzania Lasu, Zasadami Hodowli Lasu i Instrukcją Ochrony Lasu;
- równolegle realizowany jest projekt badawczy związany z szacowaniem zasobności drzewostanów oraz wspomniane ekspertyzy (celem uszczegółowienia UPUL);
- Nadleśnictwo Doświadczalne Zielonka przekazało bazę opisu taksacyjnego z dn. 01.01.2014 r. (zaktualizowaną o zabiegi przeprowadzone w trakcie ostatniego 10-lecia), warstwy leśnej mapy numerycznej, aktualne dane ewidencyjne pozyskane z PODGiK oraz wykaz wszystkich zmian w stanie posiadania, które miały miejsce w minionym 10-leciu;
- terenowe prace taksacyjne BULiGL prowadziło w okresie kwiecień – maj

2023 r.; stworzono opisy taksacyjne dla wszystkich drzewostanów (wraz z opisaniem typów siedliskowych lasu, które zostaną jeszcze przedyskutowane z prof. Pawłem Rutkowskim z Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu, ponieważ to, co jest na gruncie różni się już w wielu miejscach z operatem sporządzonym przez profesora w 2002 r.) i uzgodniono je dla poszczególnych leśnictw w dniach 6-19 czerwca 2023 r.;

- taksatorzy podczas prac terenowych korzystali z ortofotomapy oraz numerycznego modelu pokrycia terenu (NMPT) celem wyeliminowania błędów wynikających z taksacji; NMPT pozwala weryfikować różnice wysokości, zarówno np. drzew, jak i widocznych zagłębień, rowów;
- podczas taksacji stwierdzono rozbieżności stanu na gruncie z danymi ewidencyjnymi pozyskanymi z PODGiK nie tylko odnośnie przebiegu granic, ale też klasyfikacji gruntu (np. w rejestrze widnieje rola, a w rzeczywistości jest las); sporządzony został wykaz rozbieżności, na podstawie którego Nadleśnictwo stopniowo będzie zlecać prace geodezyjne;
- wg informacji pozyskanych z PODGiK względem roku 2014 powierzchnia gruntów leśnych wzrosła o ok. 23 ha, gruntów nieleśnych o ok. 65 ha, co daje ogółem wzrost o ok. 88 ha;
- planowane jest utworzenie czwartego leśnictwa – Arboretum Zielonka – jako leśnictwa specjalnego;
- nie zaprojektowano rębni I oraz V;
- należy faworyzować odnowienie naturalne dębu.

Prezentacja przedstawiająca szczegółowo przebieg dotychczasowych prac nad UPUL oraz wstępne wyniki inwentaryzacji, wraz z materiałami edukacyjnymi odnośnie zaprojektowanych rodzajów rębni (cięć odnowieniowych) stanowi załącznik do niniejszego protokołu.

7. Dyskusja

- 1) **prof. dr hab. Roman Jaszczak (Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu):** Obszar Nadleśnictwa Doświadczalnego Zielonka jest dość duży (ok. 4600 ha), natomiast zaprojektowano tylko trzy obszary lasów o zwiększonej funkcji społecznej (LZFS). Wydaje się to niewiele. Czy taki był odbiór społeczny, czy też Nadleśnictwo tak dobrze zaprojektowało obszary LZFS, że społeczeństwo je zaakceptowało i uznało, że więcej nie trzeba?

Wiesław Krzewina (LZD Murowana Goślina):

Członkowie ZLW złożyli łącznie cztery wnioski o ustanowienie LZFS (tj. teren wokół jeziora Bolechowskiego oraz otaczający Park Dzieje, obszar „Czerwonackich Mazur” oraz lasy dookoła Rakowni), które zostały następnie zaopiniowane przez LZD. Wyznaczono łącznie dziewięć obszarów LZFS, które zakwalifikowano do dwóch stref – intensywnego oddziaływania społecznego (3 obszary, zaznaczone na mapie kolorem jasnoróżowym) oraz zrównoważonego oddziaływania społecznego (6 obszarów, zaznaczonych na mapie kolorem ciemnoróżowym). Powierzchnie te będą jeszcze korygowane w ramach opisu taksacyjnego; łącznie będą stanowić ok. 5-6% powierzchni Nadleśnictwa.

Zbigniew Cykowiak (Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej):

Warto w tym miejscu zaznaczyć, że są to strefy wyznaczone tylko na obszarze Nadleśnictwa Doświadczalnego Zielonka, a nie w całej Puszczy Zielonce jako dużego, zwartej kompleksu.

- 2) **prof. dr hab. Roman Jaszczak (Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu):**
Jaką powierzchnię stanowić będzie gospodarstwo lasów niestabilnych?

Piotr Kubala (Biuro Urzędowania Lasu i Geodezji Leśnej):

Będzie to duże gospodarstwo (ok. 800 ha), uszczegółowione o podgospodarstwo lasów w przebudowie. Na pewno nie będzie gospodarstwa zrębowego stabilnych lasów gospodarczych oraz gospodarstwa przerębowego stabilnych lasów gospodarczych, ponieważ nie zaprojektowano odpowiednio rębni I oraz V.

- 3) **Marcin Wojtkowiak (Gmina Czerwonak, Związek Międzygminny Puszcza Zielonka):**

Odnośnie zagospodarowania szlaków turystycznych – Związek Międzygminny Puszcza Zielonka (ZMPZ) w swojej działalności zajmuje się inwentaryzacją, oznakowaniem i bieżącym utrzymaniem szlaków na terenie Puszczy. Jako ZMPZ jesteśmy gotowi podjąć się zadania koordynacji i realizacji ww. działań, w zależności od wielkości środków oraz współpracy z zarządcami terenu.

Wiesław Krzewina (LZD Murowana Goślina):

Dziękuję za deklarację. W momencie, gdy będzie znany ostateczny, docelowy model całej sieci szlaków i obiektów, wspólnie ustalimy opiekuna – osobę lub podmiot – odpowiedzialny za właściwe utrzymanie infrastruktury turystycznej.

CZĘŚĆ TERENOWA

przedstawienie przykładowych drzewostanów oraz zaplanowanych w nich zabiegów gospodarczych w UPUL na lata 2024 – 2033, wraz z wyjaśnieniem

1. **Powierzchnia reprezentatywna nr 1 – Leśnictwo Doświadczalne Potasze, oddział 86y (Trakt Annowski):**

- Przykład gospodarstwa lasów niestabilnych.
- Drzewostan rębny, sosnowy, w wieku 101 lat, z domieszką 65-letniego jawora; drzewostan na gruncie porolnym, na siedlisku lasu świeżego; niezgodny z siedliskiem, co najmniej w 50% uszkodzony przez czynniki klimatyczne oraz grzybowe (huba korzeni).
- Proponowane zabiegi: rębnia IVd (40%), odnowienie na 1,50 ha, melioracje agrotechniczne na 1,50 ha.
- Wyjaśnienie: siedlisko lasu świeżego jest optymalnym siedliskiem dla dębu, który powinien tutaj dominować, tymczasem wydzielenie zostało opanowane przez sosnę zwyczajną oraz czeremchę amerykańską. Pozostawiając drzewostan w takiej postaci jeszcze przez kilka lat, istnieje

ryzyko wystawienia powierzchni na pełne nasłonecznienie i tym samym jeszcze większe zachwaszczenie, przez co wyprowadzenie lasu w takich warunkach będzie już bardzo trudne. Aby nie dopuścić do takiej sytuacji, konieczna jest jak najszybsza przebudowa tego drzewostanu poprzez wprowadzenie odnowienia dębu (czyli gatunku zgodnego z siedliskiem), co już teraz będzie trudne, ale jeszcze nie niemożliwe.

2. Powierzchnia reprezentatywna nr 2 – Leśnictwo Doświadczalne Potasze, oddział 92Aa (Trakt Annowski):

- Przykład gospodarstwa lasów niestabilnych.
- Drzewostan sosnowy w wieku 52 lat na gruncie porolnym, na siedlisku lasu mieszanego świeżego; częściowo zgody z siedliskiem, co najmniej w 40% uszkodzony przez czynniki klimatyczne oraz grzybowe (huba korzeni).
- Proponowane zabiegi: trzebież późna, odnowienie II piętra na 2,50 ha, pielęgnacja na 2,50 ha.
- Wyjaśnienie: sytuacja podobna jak w oddziale 86y, ale trudniejsza. Drzewostan jest silnie uszkodzony, w niektórych miejscach są widoczne luki, w innych wydziela się posusz i jest podejrzenie, że do okresu jesienno-tych wypadów będzie jeszcze więcej niż jest w tej chwili. Co bardzo istotne, cała powierzchnia nie ma osłony bocznej, a gleba jest przesuszona, co w efekcie powoduje, że wszelkie zdarzenia od większych wiatrów powodują i będą w dalszym ciągu powodować dodatkowe szkody (tj. przewracanie drzew). Stąd też pilne jest tutaj wykonanie trzebieży (uprzątnięcie wydzielającego się posuszu) i wprowadzenie II piętra dębowego w widocznych przerzedzeniach (na powierzchni co najmniej 2,50 ha), również celem podjęcia próby zwalczania pojawiającej się na tej powierzchni czeremchy amerykańskiej.

3. Powierzchnia reprezentatywna nr 3 – Leśnictwo Doświadczalne Kamińsko, oddział 32j (j. Okoniec):

- Przykład gospodarstwa lasów oddziaływania społecznego (strefa I).
- Drzewostan dwupiętrowy: w I piętrze sosna w wieku 125 lat, w II piętrze dąb w wieku 65 lat, na siedlisku boru mieszanego świeżego, fragmentami lasu mieszanego świeżego; co najmniej w 20% uszkodzony przez czynniki grzybowe (huba korzeni).
- Proponowane zabiegi: rębnia IVd (20%).
- Wyjaśnienie: drzewostan nad jeziorem bardzo często odwiedzany przez turystów, dlatego obszar ten został zakwalifikowany do strefy intensywnego oddziaływania społecznego. Dotychczasowa gospodarka leśna skupiała się tu głównie na usuwaniu drzew niebezpiecznych, nie było zbyt dużej ingerencji w drzewostan, natomiast zaczyna on pomału wykazywać cechy niestabilności, dlatego konieczne jest przeprowadzenie zabiegów nie tyle co na skarpie, ale po drugiej stronie, gdzie występuje naturalne odnowienie dębu. Nie zaplanowano trzebieży, ale cięcia przy pomocy rębni IVd celem odświeżenia w niektórych miejscach II piętra (bez

wprowadzania odnowienia), tak aby nie dopuścić do pogorszenia jakości rosnącego dębu.

4. Powierzchnia reprezentatywna nr 4 – Leśnictwo Doświadczalne Kamińsko, oddział 30a:

- Przykład drzewostanu w gospodarstwie przebudowy.
- Drzewostan z naturalnym odnowieniem dębu w wieku 50 i 14 lat, z udziałem sztucznie wprowadzonej sosny na gniazdach, na siedlisku boru mieszanego świeżego, fragmentami lasu mieszanego świeżego; zgodny z siedliskiem, nieuszkodzony.
- Proponowane zabiegi: czyszczenia późne (30%) oraz czyszczenia wczesne (70%) na całej powierzchni.
- Wyjaśnienie: sytuacja podobna jak w oddziale 32j – również występuje naturalne odnowienie dębu, jednak funkcja społeczna nie jest w tym miejscu dominująca. Powierzchnia jest bardzo ciekawa i nietypowa, ponieważ nastąpiła tutaj naturalna przebudowa. Wykorzystano możliwości odnowieniowe dębu na tym siedlisku, dzięki czemu obecnie drzewostan jest silny i odporny na czynniki zewnętrzne, a zwierzyna może swobodnie przechodzić między dębami. W nielicznych miejscach, gdzie pojawiły się luki, dosadzono na gniazdach sosnę. W opisie taksacyjnym powierzchnia ta została sklasyfikowana na siedlisku boru mieszanego świeżego, natomiast BULiGL będzie prowadzić rozmowy o przekwalifikowaniu na las mieszany świeży, ponieważ widać bardzo duży potencjał w dębach.

5. Powierzchnia reprezentatywna nr 5 – Leśnictwo Doświadczalne Stęszewko, oddział 61p:

- Przykład drzewostanu w gospodarstwie przebudowy.
- Drzewostan dębowo-sosnowy, z 10-letnią sosną w udziale 70% powierzchni oraz 21-letnim dębem na gniazdach w udziale 30% powierzchni, na gruncie wykazującym cechy porolności, na siedlisku boru mieszanego świeżego; zgodny z siedliskiem, co najmniej w 30% uszkodzony przez zwierzynę.
- Proponowane zabiegi: czyszczenia późne na całej powierzchni.
- Wyjaśnienie: na jednym ze spotkań ZLW pojawiły się głosy, aby zrezygnować z rębni IIIa (gniazdowej zupełnej), natomiast rębnia ta jest czasami dobrym rozwiązaniem, czego przykładem jest powierzchnia w tym wydzieleniu.

150 lat temu były tutaj pola uprawne, na których następnie posadzono sosnę. 21 lat temu rósł w tym miejscu 140-letni drzewostan sosnowy, w którym zaczęto wycinać gniazda celem wprowadzenia dębu. Dąb jest gatunkiem wrażliwym na przymrozki i ujemne temperatury, dlatego najdogodniejszym warunkiem wzrostu dla niego jest osłona z zewnątrz, z jednoczesnym odkryciem wierzchołka. W momencie gdy posadzone dęby osiągnęły już na tyle dojrzałość, że nie było ryzyka uszkodzeń od mrozu, wycięto pozostałą część drzewostanu sosnowego i posadzono w to miejsce młode pokolenie. Dzięki zastosowaniu tego rodzaju rębni udało się sztucznie wprowadzić dęba i utworzyć drzewostan zgodny z siedliskiem, który

w przyszłości będzie bardziej stabilny w szczególności wobec zmian klimatu.

PODSUMOWANIE SPOTKANIA:

Wiesław Krzewina (LZD Murowana Goślina): Na ten moment każde wydzielenie w Nadleśnictwie Doświadczalnym Zielonka ma sporządzony opis taksacyjny, czyli informację o drzewostanie, siedlisku, gatunku panującym itp. oraz wskazania gospodarcze, czyli sposób, w jaki będziemy kształtować drzewostan na danej powierzchni. Omawiane powierzchnie reprezentatywne miały na celu zobrazowanie drzewostanu i wyjaśnienie wyboru właściwego zagospodarowania lasu odpowiedniego dla danej powierzchni, często wymuszonego przez czynniki zewnętrzne. Pokazano, jak wygląda las niestabilny na gruntach porolnych, który dominuje w ok. 1/4 powierzchni całego nadleśnictwa; las oddziaływania społecznego nad jeziorem Miejskim (Okoniec), gdzie ingerencja w drzewostan będzie niewielka oraz przykład lasu podlegającego przebudowie, gdzie na żyznych siedliskach sztucznie wprowadzona sosna zastępowana jest właściwym dla tego siedliska dębem, celem wspomaganie odporności i trwałości lasu. Ostatnim przykładem są miejsca, w których z różnych przyczyn nie będą wykonywane zabiegi gospodarcze lub będą one mocno zredukowane (np. powierzchnie badawcze, otuliny rezerwatów, miejsca cenne przyrodniczo) z wyjątkiem sytuacji, gdy zagrożone będzie zachowanie trwałości lasu. Dla każdego fragmentu lasu jedno z czterech wymienionych działań zostało więc już zaplanowane. Nie jest znany jeszcze etat (czyli ilość drewna do pozyskania) – będzie on korygowany o wyniki ekspertyz. Szczegółowe dane dotyczące zaplanowanych prac na następne dziesięciolecie powinny być znane późnym latem bądź wczesną jesienią i zostaną wówczas przedstawione Zespołowi na kolejnym spotkaniu.

Moderator spotkania – **Katarzyna Radziejewska** – podziękowała za owocną dyskusję, trzymanie dyscypliny czasowej i dobrą, przyjazną atmosferę spotkania.

Obrady Zespołu Lokalnej Współpracy zakończył wspólny posiłek przy ognisku, podczas którego uczestnicy spotkania podzielili się swoją opinią i wrażeniami wypełniając przygotowaną w tym celu przez organizatora ankietę.

Na tym protokół zakończono.

Protokół sporządziła:

Agata Rutkowska – specjalista ds. stanu posiadania, doświadczalnictwa i badań
Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu, Leśny Zakład Doświadczalny Murowana Goślina